

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 13 Ekim 2015

Siyasette Şiddet, Ekonomide Şiddet

Sosyal medyada dolaşan bir ileti Haziran seçimlerinden bu yana Türkiye’de “terör” saldırılarında 637 kişinin hayatını kaybettiğini vurguluyordu. “Siyasi şiddet” Türkiye’nin ana gündemi. Ama şiddet, siyaset arenasıyla sınırlı değil. *Siyasi şiddeti* emekçilere yönelik *ekonomik şiddetin* bir uzantısı olarak görebiliriz. Toplumsal arenadaki şiddetin ekonomiye yansımaları ise emeği ile geçinen sınıfların gelirlerindeki baskılandırma ve göreceli gerilemede yaşanmaktadır. Bu doğrultuda, **Bağımsız Sosyal Bilimciler**, *AKP’li Yıllarda Emeğin Durumu* üzerinde kapsamlı bir çalışmayı tamamladı. Bugünlerde *Yordam Kitap* tarafından yayımlanacak.

Çalışmanın ana vurgularını **Korkut Boratav** hocanın değerlendirmeleriyle birlikte buraya aktarıyorum:

Türkiye ekonomisi 1980 yılından başlayarak neoliberal iktisat politikalarının derin etkisi altına girmiştir. 2002 yılından beri kesintisiz işbaşında olan AKP hükümetleri yönetiminde ekonominin neoliberal yörüngede gelişmesi daha da derinleşerek sürmüş, dışa açık-serbest piyasa ağırlıklı politikalar, temel üretim sektörleri yanında işgücü piyasaları, sağlık ve eğitim gibi alanların üzerindeki etkisini giderek artırmıştır. Yarattığı çok yönlü olumsuzluklara ve kırılmalara karşın, bu politikalar diğer birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de “*başka alternatif yok*” söylemi altında ve olumlu bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Neoliberalizm, muhafazakârlık ve İslam’ın birbirini etkilemesi ve/veya birbirine eklemlenmesi ile oluşan emek politikaları, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve işgücü piyasaları gibi geniş bir düzlemde ele alınmakta, güvencesizleştirme ve piyasalaştırma (metalaştırma) olgularına ve emek politikalarının siyasal ve ideolojik temellerine dikkat çekilmektedir.

AKP döneminde işsizlik oranları yükselmiştir. AKP dönemini “2003-2008” ve “2009-2014” olarak ikiye ayırırsak, bu iki zaman aralığında açık işsizliğin yüzde 10.4’ten 10.8’e çıktığını gözlemekteyiz. **DİSK Araştırma Dairesi** tarafından ısrarla takip edildiği üzere, “iş aramaktan umudunu kesmiş” geniş tanımlı işsizleri de hesaba katarsak, işsizlik yüzdesindeki artışın daha belirgin olduğunu görmekteyiz: 16.4’ten, 18.3’e...

2000’li yıllarda Türkiye’de emek politikalarının iktisadi alanda iki önemli ayağı olduğu belirtilebilir: *Güvencesizleştirme* ve *piyasalaştırma* (metalaştırma). Güvencesizlik, emek politikaları üretilir ve yeniden üretilirken, çok boyutlu ve bu boyutların birbirini etkilediği bir alan olarak şekillenmektedir: (i) iş güvencesizliği; (ii) istihdam biçimlerinin güvencesizliği; (iii) sosyal güvencesizlik; ve (iv) gelir güvencesizliği.

Bu koşullar altında sınıfsal bölüşüm ilişkileri doğal olarak emek aleyhine seyretmiştir. Toplam ücretlerin milli gelirdeki payı 2002-2014 yüzde 29’dan

26'ya düşmüş; ortalama ücretlerdeki değişim hızı, diğer gelir türlerinde kişi başına değişimin daha da gerisinde seyretmiştir.

Özet olarak, AKP'nin emek politikaları, ideolojik olarak, Cumhuriyetin kazanımları olan yurttaşlık, kolektif hak ve dayanışma kavramlarını yok etmeyi amaçlamaktadır. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi, eğitim alanında yapılanlar, sanayileşme çabaları ve kalkınma planları, "sosyal devlet" ve istihdam politikaları, Türkiye'de yaşayan insanların tamamını asgari bir zeminde buluşturuyor, bu anlamda "bütünleştiriyordu". Siyaseti de, ideolojisi de, kültürü de bu zemin üzerinde değişip şekilleniyor, mücadeleler de yine aynı zeminden kaynaklanıyordu. AKP'nin emek politikaları, sosyal politikanın yurttaşlık temelinde bir haklar rejiminin simgesi olarak görülmesini ciddi olarak zedelemektedir. Emek politikaları, sosyal yurttaşlık ve evrensel ilkelere yaslanan bir hak düzleminden çok, yardım mantığına dayalı uygulamalar olarak şekillenmektedir. Bizzat devletin kendisi emek politikalarını hak statüsünde tanımlanmasını amaçlamamakta ve bu politikaların hak değil de, merhametlütuf çizgisinde sunulması hedeflenmektedir.

Yeni Türkiye'nin emekçilere yönelik politikaları da "piyasa her şeyi çözer" dayatması ardına gizlenmiş ekonomik şiddetin doğrudan sonucudur.

Not: Bu yazı, Bağımsız Sosyal Bilimciler'in ***AKP'li Yıllarda Emegın Durumu*** başlıklı çalışmasında incelenen, tartışılan konulardan derlenmiştir. Kitap, 22 Ekim Perşembe 14:30'da Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakóltesi'nde, 23 Ekim Cuma 19:30'da Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nde kamuoyuna tanıtılacaktır.